

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egész évre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 " "
 Kézen át átveve:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 " "
 Vissza postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 " "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetét és
 ünnepnapok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kávéházak visszafizetésére
 vagy megfizetésére nem vállalkozik.
 Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Helyi árak 5 fillér.

NAGYVÁRAD, június 22.

Pretoriánusok és janicsárok.

(—a.) Ha még sokáig húzódik a kabinetválság megoldása, még egy negyedik vagy ötödik frakció is keletkezik a hajdan erős és egységesnek hirdetett szabadelvű pártban és mire ki lesz nevezve az új vezér, félt, hogy nem lesz mögötte sereg, mely őt kövesse és támogassa.

Eddig tudvalevőleg olyan volt ez a jól dresszírozott párt, hogy bárkit bizott volna meg a vezérletével a korona, tüstént, minden habozás nélkül melléje sorakozott volna. Most pedig megtörtént az az elképzelhetetlen dolog, hogy a kivézenyelt Tisza István grófot nem fogadta el vezérének.

Asbóth — a ki évtizedekig maga is szabadelvűpárti volt — valamikor így jellemezte a szabadelvű párt zömét képező inventáriumos mamelukok felfogását:

— Szeretném én azt a kormányt látni, a melyet én ne támogatnék!

Azóta nagyot fordult a világ.

Tisza István gróf már nem találta meg az inventáriumos mamelukok törzshadát, hanem talált helyette lázongó pretoriánusokat.

És hogy másnak se legyen könnyebb helyzete, mint neki volt, a mint visszajött Bécsből, hol jelentést tett sikertelen próbálkozásáról, első dolgának tartotta szervezni a pretoriánusok mellé az ő hű-

séges testőreiből, a Gajáriakból és Kubinyiakból — a janicsárok félelmetes hadát.

Most már jöhet akár — Héderváry is. Majd elbánnak vele alkalmas időben a janicsárok.

Ezek a janicsárok most ugyan olyanok mint a kezes bárányok, mutatónak fel is ment közülük vagy öt darab Bécsbe (nem győzték bevárni, míg Héderváry Budapestre érkezik) és biztosították őt kegyesen támogatásukról. A kormányalakításnál tehát nem csinálnak frontot a bánnak. De ha majd azt látják, hogy ez az új vezér is az új rendszer elveit követi, vagy pláne konzervatív irány felé hajlik, különösen pedig ha nem juttat nekik elég koncot, a kezes bárányokból janicsárok lesznek, kik rövidesen elbánnak az új nagyvezérről, ha nem vigyáz magára.

Az eddigiekből úgy látszik, hogy a bán jobban vigyáz magára, mint Tisza István. Először is nem ment bele Fejérvárynak minden biztatására sem, hogy a katonai javaslatok visszavonása s más esetleges engedmények nélkül vállalkozzék a kabinetalakításra. Még ezután is csak úgy indult el Budapestre, hogy egyelőre nem vállal megbízatást, hanem Budapesten tájékozza magát a dolgok állásáról és csak azután kér majd belőle.

Budapesten pedig Széll és Apponyi után az ellenzék vezéreinek felkeresésére indult, a kiket Tisza István olyan mélységesen negligált, mintha nem is lennének a világon s mintha nélkülük is lehetne rendet csinálni.

Mindez okos, tapintatos emberre vall, — elég biztató kezdet. Olyan fiaskó már nem fogja érni, mint Tisza Istvánt érte. De hogy sikert tudjon elérni és megszilárdítani állását, ahhoz még több okosság kell és vigyázat — a janicsároktól.

A válságról újabb tudósításaink a következők:

A szabadelvűpárt válsága.

Az egyházpolitikai viták, Bártffy miniszterelnöksége és Széll kormányzatának egyes ténykedései a szabadelvűpártot gyakran krízis elé állították. Azonban a krízis soh'se volt oly végzetes, mint épp most, mert míg ezelőtt parlamenti szempontból voltak a krízisek veszélyesek, mostan tekintettel arra, hogy maga a nemzet egy közgazdasági krízis folyton súlyosbodó helyzetében van, a nem nagy elmék kormánya végzetes következményekkel járhat, annál is inkább, mert Magyarország parlamenti és politikai helyzetének teljes és mélyreható ismerete nélkül, még az esetleges legnagyobb erély és szándék sem lesz képes kedvező eredményt elérni.

A párt szétbomlásának indító okai aligha nem személyes jellegűek, a mely lassankint a felek elkeseredett harcában tárgyí jelleget vett ugyan, de eredeti vonásaiban megmaradt amellet, hogy a teljesen független személyi kívánalmaktól ment politikusok még nem adták fel a reményt arra nézve, hogy egy becsületes, minden tekintetben nyílt, őszinte kibontakozásnak kell következni, mely a mostani válságos

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

En vagyok az élet.

Sas Ede regénye.

Merész cím egy regénynek. Az Üdvözítő önérzettel mondhatta: En vagyok az élet! Mert megmondotta, milyen legyen az ember élete, hogy méltó legyen az emberhez. Ha még utána más is próbálja ezt a hatalmas mondatot kiejteni, jól vigyázzon, hogy a mondatnak meg legyen a kellő alapja s arra építse rendszerét.

Sas Ede regénye alap dolgában nem is szűkölködik. Talán nincs olyan kérdése a modern életnek, a melyre ki ne terjeszkednék. Hit és tudás, vallás és tudomány összhangba hozása, papi nőtlenség, szociáldemokrácia, törvénytelen gyermekek helyzete, párhaj, érdekházasság, mesalliance és szerelem. Mindez 238 oldalon.

Már ez a nagy aránytalanság kissé aggodalommal tölti el. Ennyi eszméhez megfelelő számú szereplő kell s azokat bajos lesz 238

oldalon ilyen súlyos gondolatok villamos feszültségével teli légkörben foglalkoztatni úgy, hogy szereplésük mégis érdekes maradjon. Erdékesség, nagy kérdések megoldása, sok jellem — mindez fizikailag nem fér el egy újjnyi kötetben. Egy megmarad, kettő kiszorul; s minthogy a regény újságban jelent meg először, ennél fogva az érdekesre kellett benne a fő-újt fektetni. Kiszorult a jellemek biztos rajza s megoldatlan maradt a sok fölvetett kérdés. Ennyiben aztán, bár többé nem olyan komoly ábrázattal, elmondhatja a regény önmagáról a címét; mert hiszen mi más az élet legelső modern emberre nézve, ha nem egy sereg fölvetett, de közönyből vagy élvhajszatból meg nem oldott probléma.

Sas Ede regénye azonban ezzel holt pontra jutott. A mű irányregénynek indult s az irányregény azért veti fel a kérdést, hogy arra felelet adjon. Sas Ede művének címét olvasva, szinte kérdőjellel kanyarodunk a kíváncsiságtól, hogy mi is hát az élet? S mikor feleletül megint csak egy csomó meg nem felelt kérdőjellel találkozunk, akkor lehetetlen nem csalódoi. Sokat markolt a cím, alig fog meg belőle valamit.

A regény meséje különben a következő:

Hőse Lőrincz, szerzetes, egyébként törvénytelen gyermek. Es ilyen származásu ifjúból Sas Ede papot nevel az egyházjog szabályai ellenére; persze segítségül hív egy kis pápai dispencziót.

Ez a dispenczió azonban olyan baj elé sodorja Lőrinczet, a melyből megint csak egy újabb dispenczió ránthatná ki: szerelmes lesz, k és szinpadiasan, de igen mélyen. Szerelme tárgya egy grófkisasszony, a kit másbhoz akarnak erőltetni. A grófkisasszony azonban Lőrinczet szereti, a ki ezt a legveszedelmesebb pillanatban tudja meg: mikor a szocialista izgatók által fellázított tömeg a földesúr ellen lázad. A tömeget Lőrincz lecsendesíti, de nem csendesíti le saját szívét, mely fellázad a szerzetesi ruha ellen. Kilép az egyházi rendből és — modern írók kedvencz módja szerint — újságíróvá lesz. Sikereket arat, képviselővé akarják választani, éppen ideálja Derchényi Ida grófnő bátyjával szemben. Nem valami jó helyen kopogtat tehát Lőrincz, mikor éppen a választás előtt megkéri a grófnő kezét. A grófnő bátyja sértésekkel felel s szemére veti Lőrincznek törvény-

FÁBRY TESTVÉREK nagyáruháza

Nagyváradon, Fő-utca. Telefon 76.

Ujjonnan berendezett rőfös és rövidáru osztálya!

Csakis különleges új minták,

miután e cikkek ez évben ujjonnan lettek berendezve.

Varrónőknek külön kedvezmény! Keresztény üzlet!

Női ruháknak és blousoknak meglepő szép új mintájú finom francia cretonok, zephirek, delainok, batistok, ajour és pettyes batistok, nyári pique kelmék, női fehér és színes batiszt ingek, háló kabátok, corsetták, fekete és színes kötények, selyem, delain, caschmir és mosó fejrevaló kendők, schiffonok vásznak, bélésdaruk, csipkék, szalagok, D. M. C. himző, horgoló és kötő pamutok, selymek, czernák, gombok, tűárak s mindennemű rövidáruk teljes választékban és feltűnő olcsón. Bicykli és torna ingek, derék-övek, sapkák, Kneip-csizpók, kesztyűk, harisnyák s még több száz-féle cikkek mesés olcsón adatnak el.

időkben karöltve lesz hivatva az ország jogos érdekeit hathatósan megvédeni.

Erre irányuló kísérletek már megindultak, elősegítve *Apponyi, Andrássy és Tisza* együttes törekvésével.

A jelen pillanatban még a bán iparkodik a megbolygatott békét helyreállítani, vajjon fog-e ez sikerülni, ezt ma aligha hisszük, és így előbb-utóbb el fog következni az az idő, mely a párt vezető elemeinek közeledését és szoros együttműködését lehetővé teszi.

A Házban.

Mozgalmas volt tegnap délelőtt a képviselőház képe, a válság megoldására irányuló politikai események számai nagyrészt itt jöttek össze. A függetlenségi képviselők, a szabad-elvűekkel egyaránt számosan jelentek meg és a folyosókon, termekben élénken tanácskoztak.

A függetlenségi párt négyes bizottsága tegnap délben tudvalevőleg táviratilag hívta fel a képviselőház elnökségét: *Apponyit, Dánielt és Tallián-t*, akik birtokaikon időztek. Az elnökök közül *Apponyi Albert* gróf a 950 perces vonattal érkezett Eberhardról s egyenesen a képviselőházba hajtatott. Az alelnökök még nem érkeztek meg.

Egymás után érkeztek a Házba *Szentiványi Arpád, Ivánka Oszkár, Bernáth Béla, Blaskovich Ferencz, Esterházy Mihály és Dessenffy Emil* grófok, *Hammersberg László, Bolgár Ferencz, Kende Péter és Zselénszky Róbert* gróf és az elnöki szobában hosszasan tanácskoztak *Apponyival*.

Kévéssel ezután megérkezett a függetlenségi pártok bizottsága: *Barabás Béla, Beöthy Akos, Tóth János és Olay Lajos*, kik a tegnapi határozatként a képviselőháznak sürgős összehívására vonatkozó kérvényt hozták.

Apponyi Albert azonnal fogadta a küldöttséget.

— Nagyon sajnálom, szól belépésükkor, hogy tegnap nem voltam a fővárosban, de táviratuk vétele után azonnal visszatértem.

A bizottság csaknem egy órahosszat tanácskozott a ház elnökével. A hosszas ta-

nácskozásra az adott okot, mert hasonló eljárásra még nem volt precedens és a formákban nem tudtak megállapodni. Közben *Szell Kálmán* miniszterelnök — aki a válság óta a fővárosban időzik — telefonon arra kérte *Apponyit*, hogy a határozathozatal előtt várják be az ő megérkezését. A bizottság ebbe belenyugodott és az olvasóterembe vonult vissza. Szerintük az összehívandó ülés egyedüli napirendje az általuk benyújtott beadvány lenne.

Fél tizenkettő után megérkezett *Szell Kálmán* titkárával, báró *Skerleczczel*. Azonnal *Apponyihoz* ment, akivel hosszan konferált. Utána *Apponyi* magához kérte *Barabás Bélát és Olay Lajost*.

Szell Kálmán kifejtette, hogy az ő indítványa — melyet a Ház utolsó ülésén tett s melyet elfogadtak — fix pontot jelöl meg határidőként, bár ez nem naptári határidő. A házszabályok értelmében pedig ha a Ház bizonyos határidőig napoltatik el, annak sürgős összehívására 10 nap szükséges. A maga részéről indítványozza, hogy az ülés szombatra hivassék össze, mert akkorra a kormány nézete szerint már megalakul.

Barabás Béla ragaszkodik a párt azon indítványához, hogy az ülést négy nap alatt hívják össze s nem fogadta el *Szell Kálmán* érvelését.

Apponyi Albert látva, hogy a függetlenségi határozott óhaja az, hogy a Házat négy nap alatt hívják össze, indítványozta, hogy csütörtökön tartsanak ülést.

Barabás Béla és Olay Lajos ehhez hozzájárultak és így az ülés csütörtökön lesz. Nagy gondot okozott a formalitások kérdése, miként és milyen keretben tartásuk meg az ülést. Végül megegyeztek abban, hogy az ülés napirendje a függetlenségi indítványa és ennek megokolása lesz. A függetlenségi párt kifejezést ad afeletti elkeseredésének, hogy ő F. L. sége nem jön Budapestre, hogy ilyen válságos időben a magyar fővárosban magyar politikussal tanácskozzék a kibontakozás felől.

Szell Kálmán kijelentette, hogy a bannak azt a tanácsot adta, hogy lépjen érintkezésbe *Kossuth* Ferenczcel és az általa kijelölt füg-

getlenségi vezérpolitikusokkal is tanácskozzék, amit a bán meg is fog tenni.

A tanácskozás során *Barabás Béla*ának kérdésére *Szell Kálmán* megjegyezte, hogy a bán el fogja ejteni a katonai javaslatokat, kérni fogja a költségvetés és a kiegyezés tárgyalását, ujonczozni pedig a tavalyi arányban fog.

A Ház felosztási tervét illető kérdésre nem nyilatkoztak.

A tanácskozás után *Barabás Béla és Olay Lajos* annak eredményét tudatták a bizottság másik két tagjával, *Beöthy Akossal és Tóth Jánossal*.

Azalatt, amíg a küldöttség benn volt a Házelnöknél, *Fejérváry* telefonáltatott, hogy ő nem jön a Házba, hanem csak a bán. Egy másik híradás azt jelentette, hogy a bán már a lakásán kereste *Apponyit*, ott hagyta névjegyet és azt az üzenetet, hogy délután két órakor óhajtana *Apponyival találkozni a Nemzeti Kaszinóban*.

A névjegyet és ezt az üzenetet elhozták *Apponyinak* a Házba.

Ugyancsak míg a függetlenségi a Házelnöknél voltak, mind többen jöttek a képviselők a Házba. Azok közül, kik a Házban délelőtt megfordultak, még a következő neveket jegyeztük fel: *Justh Gyula, Krasznay Ferencz, Szóts Pál, Smialovszky Valér, Zselénszky Róbert, Bedőházy János, Gabányi Miklós, Kubinyi Géza, Pichler Győző, Pap Zoltán* stb. stb.

Epizódok.

Khuen-Héderváry gróftot tegnap megkérdezte egy újságíró, hogy kit látogatott meg tegnap?

— *Apponyit és Kossuthot* — felelte — de nem találtam otthon. Azután *Justhnál* voltam.

— Es még kihez megy exczellenciád?

— Nem tudom, én nem ismerem az urakat.

A komoly momentumokban gazdag politikai helyzetnek megvannak a maga vidám epizódjai is. Ma volt délelőtt a Házban, hogy *Apponyi Albert* gróf elnök hiveivel folytatott komoly tanácskozás után egy szolgát hivatott magához.

— Kérem — így intézkedett *Apponyi* gróf — hívja fel telefonon a miniszterelnököt és kérdeztesse meg ő nagyméltóságától, hogy mikor és hol beszélhetnék vele, — a mire a szolga így vág vissza:

— Melyik miniszterelnököt, kegyelmes uram?

— Maga számár! — feleli *Apponyi* nevetve és a dolognak csakhamar hire ment a Házban, a hol jól mulattak rajta.

Szell Kálmán ágya. *Szell Kálmán* egész csendben, minden feltűnés nélkül vonult ki a miniszterelnöki palotából. Tudatára ébredvén annak, hogy a lakást, melyet ötödfél éven át birt. előbb-utóbb ugyanis el kell hagynia, hogy helyet adjon az utódjának, már a minap megkezdte a hurcolkodást. A *Döbrentey-utca* 16. számú házban bérelt ki helyiséget, nem éppen lakás czéljaira, mert a nyarat *Szell Kálmán* familiástól *Rátóton* szándékozik tölteni, hanem csak azért, hogy legyen hová elraktározni a butorait addig is, míg az ősszel végleges lakást bérel. A miniszterelnöki palotában már csak a dolgozószobájának a butorait hagyta hátra, de ott hagyott — egy ágyat is, mely szintén a dolgozószobában áll. Így él *Szell Kálmán* most, garszonéletet folytatván, a dolgozószobájában huzódván meg éjszakára, míg majd ki nem kell mennie egészen.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—6 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

telen származását. Ebből párhaj lesz s *Lőrincz* megöli szerelmesének bátyját. Ott magát is annyira megrázza ez az eset, hogy súlyos beteg lesz. Betegségében *Ida* grófnő siet ápolására, de hiába, ő sem mentheti meg. Meghal s eltemeti — apja.

Erre a mesére föl lehet-e írni azt a címet, hogy: én vagyok az élet?

Nem. Még csak nem is egy élet, mert efféle élet, mint a *Lőrincz*é, lehetetlen. Csupa ellentmondás a jelleme maga. Pl, hogy csak egyet említsünk, *Lőrincz* okos, szinte zseniális embernek van feltüntetve, a ki vallását nemcsak hiszi, hanem tudja is. Es mégis ez az okosan hívő ember a támadások ellen olyan silányul védi hitét, hogy szerelnők a könyvet a fejéhez csapni. Ha viszont csakugyan ilyen gyengén ismeri hite igazságait, akkor megértjük hithagyását; de aztán megint nem tudjuk, hogyan lehetett ez az ember előbb mintaszertű pap? Azt látjuk, hogy a jellem a szerint csavarodik, a milyen filozófiai témát akar általa előrántani a szerző; egyszer pap, aztán hősszerelmes, ma szocialista, holnap grófkisasszony kérője, de végig vereséget szenved. A vereségek oka: a papi nőtlenség.

Ha *Sas Ede* csak ezt az egy témát vette volna fel, még azzal sem tudott volna 238 oldalon át megbirkózni. *Sas Ede* azonban fölvetett melléje még egy csomó témát s az lett a vége, hogy szétforgácsolta rájuk a betűt, érintette valamennyit s a sok melléktema úgy leszorította a főtemát, a papi nőtlenséget, hogy valamennyi csonka maradt. E miatt kevere-

dik ellentmondásokba *Lőrincz* jelleme önmagával, e miatt marad a többi szereplő kidolgozatlan vázlat.

Pedig — és a sok gáncs után van elég ok dicséretre is — a regény határozottan íróember munkája. *Kissé* zsurnaliszta-stilben, de igen szépen van megírva, magyaros, költői nyelven. A jelenetek markánsul vannak megrajzolva, az egyes fejezetek pointre, kiélezve, szinte túlságosan is hatásra várva. Azt a benyomást gyakorolja az emberre, miatha a regény öt felvonásos drámának készült volna s aztán szötte volna *Sas* regénynyé. Vagy pedig fordítva: talán jobb lenne a regényt — alapos módosításokkal — drámává átdolgozni. Ott jobban érvényesülnének a pointek s a fantázia könnyebben áthidalhatná a hézagokat.

A modern íróra vall az is, hogy *Sas Ede* ehhez a regényhez tanulmányokat végzett a szertartásból, de ezt is újságírói feltűtettséggel, mely nem ütközik meg azon, hogy miként temethet el katolikus püspök egy hittagadó volt papot?

Az egész munka azt bizonyítja, hogy szerencsésebb témát választva, fog máskor *Sas Ede* kitérni a regényre is írni. Mostani regénye a téma és a kidolgozás közti aránytalansággal azt juttatja eszünkbe, mintha valaki pástor s ipon akarná előadni *Beethoven* *Sonate* patétiqueját.

Dr. K. A.

A székelyhídi körorvos ügye.

Ismeretes dr. Molnár Akos, a székelyhídi kerület orsz. gyűl. képviselőjének interpellációja a székelyhídi körorvos mulasztásai tárgyában. Széll Kálmán azonnal felelt az interpellációra és a legerélyesebb vizsgálat elrendelését ígérte meg a Ház előtt, a mit Molnár is tudomásul vett. A dologban az történt, hogy dr. Miskolczy Ferencz alispán azonnal elrendelte Garán orvos ellen a fegyelmet és megbizta annak vezetésével a székelyhídi főszolgabíró. Erdekés az a határozat, mely Garánt a Molnár interpellációjában felhozott Baranyi ács gyermekének orvosi segély nélkül való elhalálása miatt vétkes mulasztással vádolja és 25 frt pénzbüntetéssel sújtja! Széll jelentést tettett magának az I. foku határozatról, s visszaadta az alispánnak a gyenge főszolgabírói ítéletet azzal, hogy a megyei tisztí ügyész útján felelősséget meg az, mert egy ember élete mégis csak többet ér 25 frtnél. Molnár Akos mintegy 50 újabb panaszesetet adott át egy panaszlevélben Széll Kálmán kezébe, a panaszban szörnyű hanyagságról van szó, melylyel a székelyhídi körorvos viselkedik már évtizedek óta állásában, a mely állást különben sem tölthet be inkompatibilis takarékpénztári tisztviselői állása mellett. Molnár arra kérte Széllt, hogy a vizsgálat helyes vezetése, illetve a vizsgálat menete érdekében hívja fel az állásáról megfélekedett körorvost, hogy a fegyelmi eljárás befejezése előtt is azonnal mondjon le az Ermelléki takarékpénztárnál elfoglalt rendes hivatalnoki állásáról — pénztárnoki állásáról, mely állásában hetenként 3 napon reggel 8 tól d. u. 6 óráig van elfoglalva, s ezen napokon az öt kereső betegeknek nem áll rendelkezésére.

Az alispán, nem tudjuk, intézkedett-e ebben a fontos kérdésben, — a székelyhídi főszolgabíró július 2-ára tüzte ki az 50 panaszos kihallgatását és erre Molnár Akost is meghívta. Molnár Akos tegnap lennt volt kerületében és összeaszede azon szálakat, amelyek a körorvos ügyére vezetnek, s ott lesz maga a vizsgálat vezetésénél.

Lesz szerb korona.

A szerb trónváltás foglalkoztatja most a külföldi diplomáciát. Az a vélemény általában, hogy a trónváltás minden megrázkódás nélkül fog végbemenni és a hatalmak nem fognak mereven ragaszkodni a királygyilkosok büntetésének követeléséhez. Ha azonban mégis ragaszkodnának ahhoz, akkor persze roppant nehézségekkel kellene küzdenie az új szerb királynak. Olyan nehézségek, amelyekkel nem is tud megbirkózni. Bizonyos az, hogy tegnap az üzenetvivő küldöttség előtt I. Péter egy szóval sem említette a királygyilkosságot. Erdekés hogy Szerbiának már több évtized óta nincs koronája. Valamikor volt egy koronája, de az eltűnt. Hogy hol és mikor, azt nem lehet megállapítani. Mihályt, Milánt és Sándor királyt korona nélkül koronázták meg. Csak felkenték olajjal, de hatalmuk külső szimbóluma, a korona, nem volt a fejükön. Ezt a hiányt most pótolni akarja Péter király. Arzen testvérei útján megrendelt egy koronát Solize Andre híres párisi ékszerésznél. Három hét alatt kell elkészülnie és nem szabad 50.000 franknál többbe kerülnie. A korona készítését állandóan Karagyorgyevics Bozsidar herczeg fogja ellenőrizni.

Francziák és németek a Keleten.

A Keleten nagy átalakulás készül.

Eddig a katolikusok védnökségét a Keleti Franciaország tartotta kezében és e védnökségét tekintetében le hatalmasabb eszkö-

zei voltak a francziáknak a katolikus szerzetesrendek.

Combes szabadkőműves türelmetlensége ezt az állapotot meg fogja szüntetni s át fogja játszani a védnökséget a németek kezébe.

Leghatalmasabb francia szerzetesrendek voltak eddig a Keleten a francziskánusok, dominikánusok és kapucinusok. Mult évben a kongregációkról hozott törvények értelmében beadták kérvényüket az állami megerősítés végett; ezzel elutasították. Majd új kérvényt adtak be s miután arról értesültek, hogy e kérvénynek is hasonló sorsa lesz, azt egyszerűen visszavonták.

Ezzel a Keleten megszűnik a francia szerzetesek befolyása s a francia védnökség egyszerűen átjárszódik a németek kezébe.

A szabadkőművesség ellen.

A szabadkőművesek nemrég azt a tervet vetették fel, hogy egy szabadkőműves internátusban az ifjúságot megpróbálják a saját babonáik szerint nevelni. Vagyis a szabadkőművességnek kellene a magyar ifjúság, de a magyar ifjúságnak nem kell a szabadkőművesség. Legutóbb a győri Szent Benedek-rendi főgimnázium érettségét tett ifjai önszántukból, becsületszavukra kijelentették, hogy a vallásos és hazafias érzülettel meg nem férő szabadkőműves társaságba be nem lépnek.

Ez a válasz a szabadkőműves internátusra. Sokkal józanabb, vallásosabb és hazafiasabb a mai magyar ifjúság, hogysem szabadkőműves csalogatásra mással feleljen, mint a győri kosárral.

Erdemes a nyilatkozatot s a derék ifjak névsorát is közölnünk a következőkben:

Nyilatkozat.

Mi alulírottak, a győri benczés főgimnáziumnak az 1902—1903-ik évben végzett növendékei látva egyrészt azon óriási veszedelmet, mely a szabadkőművesség által az egyházat, az államot és a társadalmat egyaránt fenyegeti, másrészt meg követve Deák Ferenczet, a hazafiságnak s becsületeségnek a világtörténelemben csaknem páratlanul álló mintaképet, ki a szabadkőművességet egyenes és nyílt lelkületével, vallásos és hazafias érzéseivel összeegyeztethetőnek nem tartotta: elhatároztuk és becsületszavunkkal fogadtuk, hogy sem a szabadkőművességnek, sem katolikus Anyaszentegyházunktól tiltott más, bármi néven nevezendő titkos társulatnak tagjai soha nem leszünk.

Kijelentjük egyuttal, hogy ezen elhatározásunkról sem a főtisztelendő igazgató urnak, sem a tanári karnak tudomása e mai, alulírott napig nem volt s épen ezért ők erre rá sem beszélhetek, sem nem kényszeríthettek, annál kevésbé, mert mindenkinek szabad akaratából és tetszésétől függő aláírás csak akkor történt meg, mikor az intézetnek tagjai már nem voltunk.

Kérjük továbbá főtisztelendő Acsay Xav. Ferencz igazgató urat, kegyeskedjék ezen eredeti Nyilatkozat-ot a főgimnázium, vagy a székház levéltárában megőriztetni.

Kelt Győrött, 1903. június hó 16-án.

Bársony Béla, Bély Andor, Buday Andor, Csizmadia László, Czillinger József, Dolovcsák Dezső, Drobní Lajos, Ecker Károly, Fillinger Gyula, Freyler József, Gaal János, Gerő Szilveszter, Ghyczy János, Grábics Henrik, Grész Odón, Gyapay Kornél, Hasenfraz Antal, Horváth Abel, Horváth Pál, Kaszás Jenő, Kleindl József, Kocsis József, Koller Jenő, Komjáthy Vidor, Komonczy Gáspár, Korencsi Lajos, Kotzó Fábán, Kránitz János, Krisztinkovics Antal, Lengyel István, Levoczky Andor, Magasházi Pál, Mohácsi Lajos, Némethy Mátyas, Petrovszky István, Pintér Ernő, Polgár Aladár, R. Prikkel Mihály, Saly Árpád, Schandl József,

Schimpl Károly, Simon Gellért, Schranz Pál, Surányi János, Sztankovics Mihály, Till Vilmos, Tóth Aladár, Varga István, Varga Sándor, Vér Vilmos, Vizkelety Béla.

A vasárnapi munkaszünet.

— Az új miniszteri rendelet. —

Megemlékeztünk már a kereskedelemügyi miniszternek kiadott rendeletéről, amelyben újabb megszorításokat tesz, de egyben összefoglalja a jelenleg a vasárnapi munkaszünet tárgyában érvényben levő rendelkezéseket, amelyek ezen rendelet által hatályukat veszítik.

A rendeletnek legfontosabb része az, hogy jövőben az üzleteket az év minden vasárnapján délelőtt 10 órakor be kell zárni.

A közönség kellő tájékozása céljából az alábbiakban ismertetjük a miniszteri rendeletet. Végezhető lesz az ipari munka:

I. Mert az üzem félbeszakítása lehetetlen:

Az agyag-, porcellán-, mejolika- és kőedényiparnál, nemkülönben a mész-, fűsz-, cement és téglafőzdeiparnál kizárólag az égelesi munkák; borkereskedőknél és pinczészetnél a házilag végzendő sürgős javítási munkák; ri bőriparnál a kavarási és bőrforgatási ipaa munkák, de csak legfeljebb délelőtt 9 óráig; a cukoriparnál a cukorgyártással és finomításal járó munkák; az ecetiparnál a feltöltési és az erjedési műveletek körül végzendő ipari munka; a fehérítési iparnál a chlórözási és luggási munkák legfeljebb délelőtti 10 óráig; s keményítőiparnál; a kenderátzatási iparnál azon ipari munkarész, mely a végzendő művelet természeténél fogva félbeszakítást nem tűr; a kertészeti iparnál a termeléssel kapcsolatos sürgős munka; a kőolajfinomító iparnál a félbeszakítást nem tűrő munka; a légszuszitiparnál kizárólag a légszuszit előállítására, a lámpák meggyújtására és eloltására szükséges ipari munka; a malmoknál az őrlési művelet; a papir-, papirpép- és celluloseiparnál; a pótkávé- és katángszárító iparnál; a sajt készítő iparnál; a salámi-gyártásnál; a selyemiparnál a félbeszakítást nem tűrő munkák; a selyemgubók beváltásának ideje alatt a selyemgubók átvétele s gondozása körüli munkák; a serfőző malata- és a szeszipar és élesztőgyártás folyamatának akadálytalan biztosítása céljából el nem halasztható munkálatok; a szinnyomásnál és kékfestésnél végzendő azoa munkák, melyek a folytonos üzem félbe nem szakíthatása miatt szükségesek; a tésztagyártásnál a szárítással egybekötött munka déli 12 óráig; az üvegyártásnál félbeszakítást nem tűrő munkák; a vas- és acélgépek üzeméigénél és a vegyészeti iparnál félbeszakítást nem tűrő munkák; a villamos erő, illetve áramot előállító telepeknél előforduló ipari munka.

II. Mert a fogyasztó közönség igényei a folytonos üzemeltetést megkövetelik:

A) Vasárnapokon

és pedig
1. egész napon át: a baromfi-hizlaldák üzemeltetésével járó összes munkálatok, búcsukon az ugynevezett búcsucucikok, mint pl. imakönyvek, olvasók, viaszgyertyák stb. árusítása; a cukrász és mézeskalácsos iparnál; élő állatoknak felhajtása, szállítása stb.; a fényképész-iparnál (34.183/903. VII/18); a fűrdöntézeteknél a szükséges munkák; hirlapok elárúsítása és széthordása; az izraelita husvéti kenyér előállítás és árusítása; jégnek gyártása, árusítása, szállítása; kenyér, péksütemény, tej és gyümölcs elárúsítása és házhoz szállítása, stb.; a kofák üzlete, amennyiben az árak üdülő- és mulatóhelyeken, vagy városban, illetve a községeken kívül sátrak alatt, vagy valamely szokásos más állványon, asztalon, vagy a földön kirakva árusítatnak; lakásoknak sürgős átalakításánál a szükséges munkák, azonban csak a hatóságilag szabályozott költözködési időszakokban, valamint az ezeket megelőző és követő egy-egy hétben; a czim-

festéssel foglalkozó iparosok iparához tartozó munka, de csak a törvényes költözködési napokat megelőző és követő 8 napon belül eső vasárnapokon és csak akkor, ha az magán-helyiségekben és műhelyekben végeztetik; a nyomdaiiparnál a halasztást nem tűrő állami és hatósági nyomtatványok, színlapok, műsorok, gyászjelentések előállítására és széthordására; országos vásárok napján az ipari és kereskedelmi elárusítás a község egész területén; a szálloda-, vendéglő-, sör-, pálinka- és bormérő, kávéház- és kávémérő-iparoknál; a szódavíz gyártása, elárusítása és házhoz szállítása; természetes virágok árusítása;

2. délutáni 5 óráig: Oly községekben, melyek az országhatártól 10 kilométernél távolabb nem esnek, az ezen rendelet II. A. 1. pontjai alatt nem említett minden ipari és kereskedelmi elárusítás;

3. déli 12 óráig: borbély- és fodrász iparnál az üzleti helyiségben, azontul csak magánlakásban, színházakban, vagy hasonló előadások alkalmából házhoz hívva; a burgonyazúzó-iparnál; a gépiparnál a sürgős és halaszthatatlan javítási munkák; a gyorsárúknak fuvarozása és feladása, kiszolgáltatása, valamint a teherárúként érkező romlékony természetű cikkekben álló küldeményeknek kiadása és az állomásról való elfuvarozása oly helyiségekben, melyeknek állomásain az említett árúkat szállító vonatok déli 12 óra után közlekednek, az említett árucikkek a vonatközlekedés idejéhez képest déli 12 óráig is fuvarozhatók, vasuti szállításra felvehetőek és kiszolgáltathatók; a kéziálogtűzletekben a zálogtárgyak bezálogosítása és kiváltása; a kisiparnál sürgősen rendelt javítási munkák; a magánosok által sütés céljából vitt tésztaneműeknek és húsféléknek az illető sütőműhelyben való kísütése, mindazonáltal azzal a korlátozással, hogy ezen munkálatok teljesítésére a sütőiparos rendes üzleti segéd-személyzetéből legfeljebb egy, erre önként vállalkozó egyént alkalmazhat s ezen délelőtt 10-től déli 12 óráig terjedő rendkívüli munkaidő az illető alkalmazott kötelezett munkaidőjébe semmi czímen be nem tudható; a mézárós- és hentes iparnál és sertéshizláló telepeknél a hizlaláshoz szükséges anyagok szállítása, sertéseknek a szállásokba behajtása.

A június és július hónapokba eső vásárnapokon azonban oly városokban, melynek lakossága a 20.000-et meghaladja, az elősorolt munkák csak délelőtt 10 óráig folytathatók.

4. Délelőtt 10 óráig: minden, a napi élelmezés körébe tartozó cikkek, úgymint: zöldségfélék, só, liszt, cukor, kávé, fűszer, bor, tea, rum, csemegék, főzelékek, husneműk stb. elárusítása és házhoz szállítása, nemkülönben a szatocsüzletekben is az elárusítás és házhozszállítás; a pékipari munkálatok, ideértve a pékműhelyekből történő elárusítást és házhozszállítást is; vasárnapokra eső hetivásárokon az elárusítás és szállítás; a vidéken és Horvát-Szlavonországok területén minden, a jelen rendelet II. A) 1., 2. és 3. pontjai alatt meg nem nevezett ipari és kereskedelmi üzletekben az elárusítás és házhozszállítás.

5. Délelőtti 9 óráig: Az iparszerűen tűzött ablaktisztítás és szobapadlófenyezés.

B) Szent István napján.

az A) 1. a 2. 4. és 5. pontok alatt felsorolt ipari munkák, az ott említett időn belül.

III. Mert a közforgalom, vagy valamely hadászati vagy egyéb közérdek a folytonos üzemeltetést feltétlenül követeli:

Arviz és más elemi csapás elleni védelmi munkák; hadászati szempontból sürgős ipari munkák; a hordár és targonczás ipar; oly ipari munka, mely a nyilvános közlekedés és közbiztonság érdekében halasztást nem szenvedhet, továbbá a tengeren járó hajók kazánjain, gépein és egyéb alkatrészein halaszthatatlanul teljesítendő sürgős ipari munka; a társas- és bérkocsi-ipar: a temetkezési vállalatok; ünnepélyeknél bármily díszítési munka; a vasuti és hajózási üzemek, valamint a posta-, távirca- és távbeszélő üzemeknél előforduló ipari munka.

IV. Ipari munkát végezhetnek azok az önálló kisiparok, kik maguk és pedig segédek és tanonczaik valamint más segédmunkások igénybevétele nélkül lakásukon dolgoznak.

V. Ha valamely üzlet állami egyedáruság tárgyát képező cikkek elárusítására fel van jogositva, e mellett más cikkek vételével vagy elárusításával is foglalkozik, vagy amely ugyanazon üzlethelyiségben más ipari is gyakorol az — ezen utóbbi üzletkörre nézve — ugy az 1891. évi XIII. törvényeziknek hatálya, mint a jelen rendelet hatálya alatt áll.

Az egyedárusági cikkek elárusítására jogositott üzletekben mindazonáltal az ezen árusításra nézve megengedett időn belül gyufa, szivarka-papír, pipa, pipaszár s közönséges fa- és papírszippák árusítása is meg van engedve.

VI. A jelen rendeletben az egyes munkákra, illetve műveletekre nézve engedélyezett kivétel csakis azon munkásokra és segéd-személyzetre vonatkozik, mely az illető munkánál, illetve műveletnél tényleg alkalmazva van.

VII. Azon iparnemeknél, melyeknél az ipari munka a fentiek szerint vasárnapokon is végezhető lesz, köteles az illető iparüző az ezen munkánál alkalmazott olyatén felváltásáról gondoskodni, hogy a munkások legalább minden hóban egy teljes, vagy minden két hétben egy félvasárnapon munkaszünetet élvezzenek.

Tallózás.

No! nem éppen legeleje a mesterségeknek a tallózás. Felszedegetni amit más elhullajt — ennyiből áll. A kényszer, a végszükség viszi rá az embert, mert koldus dolog biz az, türt dolog csak, hogy valaki szedegesse azokat a kalászatokat, melyeknek magva nem volt az övé, nem ő szántott alá, nem ő vetette, a jégfelhők idején nem rettegett érte, még csak aratni sem segített, hanem várta mi hullik, s azt szegény-ségi bizonylat alapján — vitte.

Uri virtus azonban a tallózás a tudomány mezején. A mi nagy reformereink Pkler és Somló urakon le Edelmán urig, mind tallóznak. Nem kalászt, de tollakat. Es ékeskednek az idegen tollakkal, mint egy kínai mandarin, és akad elég kuli, kit elbájl a pávatoll.

E téren saját külön Edelmánunk érte el a világbajnokságot. Egész paradicsom madár a sok idegen tolltól, mert nincs biztonságban tőle egyetlen gondolkozó fő se. Ha gondolatai nyomtatásban megjelentek, ő azonnal felkapja egondolatokat, egyiket a másik után s egy gondolat se talál akadályra, van hely bőven mindenik számára, honfi bunak eresztett, sötétség-irtó fejében.

Mégis bármennyi helyről tallózik is Edelmán ur, nem tud élvezhető kenyeret gyúrni az összegyűlt magvakból, csak mint csirizt keni végig tallózását a napi eseményeken.

Ennek azonban nem a mag az oka, hanem az, hogy a feldolgozásba csak vizet tesz. Se tűz, se só, se lórs. De hát mindenki abból ad, amije van.

* * *

Edelmán ur, június 3-ika óta, naponkint üti az orrát oda, ahová nem illik. Orvos létere jogi dologban ir kritikát, zsidó létere a katolikusok dolgát piszkálja és igen középszerű tehetség létere mások világra szóló teoriáit népszerűtleníti. Ez mégis sok.

Nézzük csak az első Tallózást!

Szól benne a Vatikán világi birtokáról. Röviden elintézi a római kérdést, mondhatom.

Elvették a pápa birtokait, tehát be van fejezve az ügy. Most utat akar a pápa a tyrhenni tengerig. Miért? Mintha csak tengeri kereskedelemre aspirálna Krisztus helytartója. Hm! a vér nem válik vízzé s nem csodálom, ha

Edelmán ur rögtön arra gondol — mi van eladó?

Ilyen cinikus és alantjáró gondolkozásmóddal nem szégyel a művelt világ legnagyobb vallásának főpapjához nyulni ez a felvilágosodott fő?

Ir aztán Delitzschról és a bibliáról. Ez tulajdonképen az önök házi ügye Edelmán ur, mert a bibliának azon része van meg-támadva, melyen az egész zsidó hit nyugszik. E támadások hatása alatt, melyek az assir táblák fordítása óta folynak, az ön tiszteletre méltó rabbija meg is szépeent, és szimbolicze igyekezett magyarázni az ó-szövetséget, mi nagy port vert fel amaz időben, bár szintén nem egyéb, mint tallózás a német raczionális-táktól. De nem kell így megjedni.

Abrahám maga is kaldeus volt, az Assir birodalom lakója. E nép legközvetlenebbi le-származója Szemnek, Noé fiának, kitől az ő s kinyilatkoztatást mindnyájan át vették s jó ideig meg is tartották. Mikor pedig a tömeg között megromlott, Isten kiválasztá Abrahámot kinek családja tisztán őrzé a kinyilatkoztatást és elküldte messze Kánaánba, hol teljesen más vallási nézettű nép között a faji abszorbczió és kinyilatkoztatás elromlásának veszélye el volt hártva. Így maradt meg Abrahám leszármazójánál tisztán a kinyilatkoztatás, a régi hazában, Assiriában pedig, hasonlóan, de költői séggel vegyítve, eposzszá dolgozva. Ha nem így volna, az volna a baj.

Bővebb felvilágosítást nyújt e tárgyban, valamelyik végzett VIII-ad realista tanítványom. Igen derék két ifju, sokat tanulhat e tárgyban tőlük, ha érdekli.

Szól tovább Edelmán ur a reform katolicizmusáról is.

Persze azt hiszi, hogy az dogmatikai mozgalom.

Dehogy!

Fegyelmi, egyházkormányzati és szertartási kérdésekről van a mozgalomnál szó, mint p. o. a tridenti zsinaton volt. Ebből ugyan nem tallózik Edelmán ur a maga számára semmit. Különben a sötét reakció keringő varjainak fekete tollára tán nem is vágyik.

Végül szól még az első tallózásban a Gorkij üldözéséről. Csudálatos módon ebbe nem keveri belé a katolicizmust. Itt a mai társadalmi rendet korholja.

Kár pedig. Az a társadalmat, mely Edelmán intelligenciája köré fogadta, mely tallózási vegyes felvágottjait egy hónap óta türi, mely az ország lakosainak 60%-át tevő katolikusok vallási dolgainak piszkálásáért nem a fejére, de még csak az orrára se vert, azt a társadalmat éppen az Edelmán-féle emberek kár szidni. Hogyan szerepelne ön egy öntudatos, küzdő, önértetes társadalomban?

Edelmán ur, ajánlok önnek egy szép magyar nótát a figyelmébe:

Ne menj Rózsi a tallóra
Gyenge vagy te a sarlóra.

Tanulság: Több tallózását nem olvastam, csak másoktól hallom, hogy ugyan ilyen piszkálódások. Ebből két dolog világos: egyik az, hogy kis igényű ember vagyok, mert egyetlen cikikkével jól laktam, másik az, hogy vannak még jó gyomru emberek, kik több cikikét is elolvasták. Uram! Ilyenek legyenek a mi ellenfeleink mind, mint Edelmán ur, akkor elég könnyen elélünk holtig. P-y.

Előfizetési felhívás.

Az új évnegyed küszöbén bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz, akik elveinket és irányunkat ösmerik s méltányolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk meg helyünket, s hiszszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem annál nagyobb mértékben mutatja irántunk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destruktív irány ellen.

Programunkat ismeri a közönség. Célünk egy minden politikai párttól független kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és Bihar megye érdekeit védve, e mellett hű tükre legyen a főbb országos, kivált katolikus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerítően értesít minden nagyobb fővárosi eseményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak bőveket és hűek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesít a megye minden pontjáról s az ország nagyobb városairól.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat pártolni, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A TISZANTUL szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 9 »

Helyben házhos hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

UJDONSAGOK.

Az Uránia Nagyváradon.

Ritka műélvezetben volt részük azoknak, akik vasárnap megtekintették az Uránia Színház előadását a Szigligeti-Színházban.

Különös érdekességet és becsületet kölcsönözött az előadásnak az, hogy Hock János országgyűlési képviselő a hirneves szónok és író adta elő kitűnő munkáját a Megváltásról, az Uránia remek képeinek vetítése mellett. Az egész mű valóságos igazgyöngyökből összeállított mozaik. A bevezető rész remekül domborítja ki a hit szükségét és nagy becsét, mely a lélek harmóniájára vezet. Foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy mily sivár az élet, tudományjal bár, de hit nélkül.

Első sorban az ember eredetéről azon az alapon foglalkozott, amint azt a Darwin-féle evolúció elmélet állítja. Bemutatta a majmot, majd ennek fejlődését, az ősembert, ezek foglalkozását. Tudományos, bölcséleti alapon czáfolja ezen elméletet s rá tér, hogy mennyivel igazabb, szebb az emberiség azon története, a melyet a szent könyv, a biblia tár elénk. Az ember később, romlottságában süllyedt vissza oda, a hol ősember lett, minden kezdetlegességével.

Ezután végig megy az egész biblián, remek képekkel szemléltetve az egyes kimagaslóbb mozzanatokat. Magyaráz és idéz a bibliából, de közben remek hasonlatokkal, szebnél-szebb bölcséleti magyarázatokkal világít még jobban be a dolog és a történet mélyébe. Rámutat, hogy miként lett lépésről-lépésre jelezve a megváltás bekövetkezése. A bemutatott képek részben világhírű festmények, szobrok mása.

Mindezek mellett emelte az előadás érdekességét Hock János kitűnő, ritka szép nyelvezete, pompás organuma és előadása. Az egyes csoportok befejezése után éppen úgy mint az előadás kezdetén és végén, zajos tapsal és éljenzéssel adóztak a kiváló férfiúnak.

Nagyon kár, hogy a rendkívül érdekes előadás kellő közhirre tételére nem volt elég gond, még a vasárnapi lapok sem emlékeztek meg róla s így még középszerűen sem volt közönség az előadáson. Akik nem voltak ott sajnálhatják, mert egy ritka élvezetes alkalmat mulasztottak el.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a múlt, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetésüket díjaikat mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Féliczfürdő.

	Személyvonal						
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—	—	4.44	—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V.-Velenceze »	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó »	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő »	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.34
Féliczfürdő »	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.50

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonal						
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	3. —	5.34	7.20	9.53
Rontó »	8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31	—
V.-Velenceze »	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.23	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—	11.27	—	—	6.18	—	10.32

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.50 perczig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

* A polgármester szabadságon. Rimler Károly polgármester vasárnap megkezdte szabadságát s hat heti tartózkodásra Kreutzenbe (Ausztria) utazott fűrdőre. Távollétében Bordé Ferencz főjegyző helyettesíti.

* Nátalalussy főigazgató Belényesen. Nátalalussy Kornél királyi tanácsos, tanterületi főigazgató ma reggel Belényesbe utazott, hogy az ottani gör. katolikus főgimnázium szóbeli érettségi vizsgálatait vezesse. Az érettségi vizsgálat legkevesebb öt napot fog igénybe venni, minthogy az idén *övenhét* jelölt jelentkezett, ami egy intézetnél bizony kissé sok. Nátalalussy főigazgató valószínűleg vasárnap este tér vissza Nagyváradra.

* A nagyvárad-i országos vásár. A most folyó országos vásár tegnapi napja rendkívül élénk volt. Felhajítottak 6600 marhát és 4500 lovat, a mi már 10 év óta nem történt meg Nagyváradon A kirakodó vásár is szokatlanul élénk volt. A vidékről beözönlött zsebtolvajoknak azonban nagyon rossz napjuk volt tegnap, mert még mielőtt eredménnyel operálhattak volna, próbálkozásaik közepete mindannyian hurokra kerültek és lezárattak, név szerint: Szeremi Ferencz, Hunyadi József, Juhász János, Aranyossy Béla, Mokány Flóra, Székely János, Kovács Imre és Réstye Pásk.

* Az Irgalmas-rend búcsuja. Vasárnap, Jézus Szive vasárnapján tartotta búcsu-ünnepét az irgalmas-rend, melynek várad-i rendházában ez alkalommal a szent misét Kolozsváry Béla, a prédikációt pedig Zsálik Privát tartotta. Délben a búcsu-ünnep alkalmából a rend ebédet adott.

* Eljegyzés. Wachter Károly Belényesből eljegyezte Keresztessy Mariska kisasszonyt Jászberényből.

* Br. Gerliczy Félixus üdvözlése. Gerliczy báróné névünnepe alkalmából tegnap testületileg tisztelgett a biharmegyei nőegylet Grunwald Henrikné alelnökne vezetésével a grófnőnél és meleg szavakkal tolmácsolta a nőegylet jókívánatait. A nap folyamán számosan keresték fel a grófnőt jókívánásaikkal.

* A posta-távirda köréből. Buzás Elemér posta-távirda mérnök a IX. fizetési osztály 2. fokozatába léptetett elő. — Suták Sándor posta-távirda tiszt Nyiregyházáról Nagyváradra helyeztetett át.

* Bosznia okkupálásának 25-ik évfordulója. Ünnepe lesz a folyó évben derék háziezredünknek, a József főherceg nevét viselő 37-ik gyalogezrednek. Ugyanis 25-éve lesz, hogy háziezredünk vitézül részt vett Bosznia okkupálásában s dicsőségteljesen tért vissza. Ebből az alkalomból azon tanítók, kik abban az időben a háziezred kötelékébe tartoztak s résztvettek az okkupációban, akkor tett fogadalmu hoz képest augusztus 2-án Nagyváradon találkozásra gyűlnek össze, melyre vonatkozólag a következő felhívást tettük:

Felkérjük mindazon polgári és népis-kolai tanítókat, kik a József főherceg nevét viselő 37. gyalogezred kötelékében az 1878. év folyamán Bosznia okkupációjában részt vettek, hogy tett fogadásunkhoz képest a folyó évi augusztus hó első vasárnapján (2-án) délelőtt 9—12 óra között Nagyváradon a Zöldfa szálloda éttermében huszonöt éves találkozóra megjelenni és erről vagy netalán elmaradásukról minket előzetesen értesíteni sziveskedjenek.

Berettyóújfalun, 1903 június hó 20.

Kiss Sándor, Gulyás Balint,
ny. tanító; szerkesztő. ref. tanító.

* A szegényorvosok alkalmazása. Régi kérdés már Nagyváradon a szegényorvosi állások rendszeresítése. A városi tisztviselők ugyanis annyira igénybe vannak véve a különféle hivatalos teendőikkel, hogy a szegénysorsu betegek gyógykezelését alig bírják ellátni. Domokos Károly törvénytörvényi bizottsági tag indítványozta, hogy a szegénysorsu betegek gyógykezelése céljából, u. n. szegényorvosi állásokat rendszeresítsen a város. Dr. Baróthy Akos v. főorvos helyesli, hogy három ilyen szegényorvosi állás szerveztessék, s a kinevezendő orvosok segédkezzenek a kerületi orvosoknak a szegény betegek gyógyításában, a Szent László járványkórház orvosi ellátásában s teljesítsék a halottkémi vizsgálatokat. Kimutatja a főorvos, hogy évenként 1200 szegény beteg van Nagyváradon. Az újonnan szervezendő állások egyenkint 1200 kor. fizetéssel szerveztetnének. A halottkémeknek eddig 900 koronát fizetett a város. Ez az összeg visszamarad a városnak, de a három új állás után 3600 korona új kiadás merül fel.

* A szülők figyelmébe. Így tanév végén az oly szülőknek, kiknek iskolába járó gyermeke pólvizsgára bukott, vagy pedig ha nem is bukott, de gyengébb tehetségű s szükség van rá, hogy a nyári nagy szünetben ismételve szorgalmasan a tanultakat, — sok gondot okoz az, hogy kit vegyen gyermeke mellé házi tanítóul. Ennek a kérdésnek megoldásában nagy segítségére van a szülőknek a Bölcsészethallgatók Segítő Egyesülete Budapesten, amely azt tűzte ki céljául, hogy a szegénysorsu, de jó tehetségű és minden tekintetben érdemes bölcsész hallgatóknak tisztességes megélhetést szerez az által, hogy ily nevelői s korrepetitori állásokat szerez nekik. Ezért a nevezett segítőegylet elnöksége kéri ez uton is a szülőket, kiknek gyermekei mellé szükség van nevelőre, házi tanítóra, forduljanak bizalommal a Bölcsészethallgatók Segítő Egyesületéhez Budapest, Tudományegyetem, hol azonnal ajánlanak ily tanítással foglalkozó ifjakat.

* **Diszes esküvő** színhelye lesz e hó 27-én Szent László király napján délelőtt 10 órakor a belényesi róm. kath. plebánia-templom. Ekkor nyerik Isten áldását frigyökre **Varga Gusztáv** m. kir. csendőrfőhadnagy s a belényesi uri társaságok ünnepelt szépségű tagja, **Benedek Margit** urleány, **Benedek László** ny. kir. ítélőtáblai bíró bájos s nagyműveltségű leánya.

* A színházat kéri. **Giovanni Fridzó** olasz átváltozó művész három estére kéri Nagyvárad város tanácsától a Szigligeti-színházat, hogy ott **Eregoli** féle előadásokat tarthasson. Felajánlja, hogy a tiszta jövedelem 3%-át a városi árvaházaknak, 3%-át pedig a városi tisztinyugdíjalapnak adja. A városi tanács még nem határozott a kérvény felett.

* A Párispatak hídjai. A városi mérnöki hivatal nemrég sürgős jelentést tett a tanácshoz a fő-utcai és a Szaniszló-utcai Párispatak hidak rozszant állapotáról; különösen a Szaniszló-utcait viselte meg már annyira az idő, hogy nemsokára veszélyes lesz rajta a közlekedés. A főmérnök mielőbbi újjáépítésüket ajánlja, vasbetonból. A fő-utcai hid 24.000 koronába, a Szaniszló-utcai pedig 12000 koronába kerülne. A főszámvevő bejelentette, hogy fedezet nincsen ezen építkezésekre, mivel azonban a Szaniszló-utcai hid felépítése halaszthatlan, azt véleményezi, hogy a szükséges 12.000 koronát a törzsvagyonból vegyék kölcsön s a jövő évi költségvetésbe állítsák be.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Alulírottak fájdalomtelt szívvel jelentik a szeretett fiu, testvér, sógor és nagybátya **Varga Lajos**nak folyó év június hó 21-én, délelőtt 11 órakor, életének 43-ik évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai ugyane hó 23-án, délelőtt 10 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint a kis-sötétági szőlőben levő lakásából a központi temetőben örök nyugalomra tetetni. Nagyvárad, 1903 június 21. Nyugodjék békében! Özv. **Varga Imréné** édesanyja, **Varga Emilia**, **Varga Juliska**, **Varga Imre**, **Varga Teréz**, **Varga Rózsika** testvérei. **Varga Imréné** szül. **Steindl Berta** sógor-nője. **Varga Rózsika** unokahuga.

* **Megszurt asszony.** Tegnapelőtt délelőtt a Rhédey kertben lefolyt munkásgyűlés alkalmával, úgy 11 óra tájt **Puskár Lajos** napszámos egy, vele 4 éven át közösházartásban élő nőt a zsebkésével a jobb lábán megszurt. A sérült nő a kórházba szállított, honnét azonban sebének bevarrása és bekötése után — még mielőtt kilétét megállapíthatták volna — eltávozott. **Puskár** tettét állítólag azért követte el, mivel az asszony a tőle kapott pénzt más-sal mulatta el. **Puskár** személyazonossága megállapítása után szabadlábra helyeztetett.

* **Meglopták a vasu on.** Szomorú vége lett szombat éjjel egy nagyvárad kerékeskedő utazásának. Emittett éjszaka a Budapest felől érkező vonaton **Spitzer Náthán** budapesti fakerékeskedő, ki egy másodosztályú zárt fülkében utazott, s utközben elaludt, meglópták és elvitték tőle arany zseboráját, láncszal együtt. A károsult kerékeskedő még hajnali 3 órakor panaszt emelt a nagyvárad rendőrkapitányi hivatalnál, mire a nyomozással megbízott **Kelemen ellenőr** még a reggeli órákban a zálogházakat járta össze. A mikor a **Kossuth-utcai Klein-féle** zálogházba belépett, éppen akkor akarta egy fiatal ember a lopott órát és láncszal elzalogosítani. **Kelemen** a fiatal embert azonnal letartóztatta és a rendőrségre kísérte, hol kitűnt, hogy az illető egyén **István Sándor** 22 éves színyérváraljai illetőségű utazó zsebtolvaj s megmotozásakor egy vasuti kupékulcsot is letelek nála, annak bizonyosságául, hogy az utazók hasonló módon való kifosztása terén szakember. A teljes beismerésben levő tettet lefénnyképezése után a kir. ügyészséghez kísérték át.

* **Találtak** egy szürke nagy kendőt, két batizst bluzt, egy sárgára festett katona ládát holmi fehérneműekkel és egy pipát. Atvehető a rendőrség 4-ik számú szobájában.

x **Figyelmentetés.** Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a **Nagyvárad Műszaki Villamos Vállalat** (Nagyvárad takarékpénztár-épület) költségvetést kér, mely a **legalaposabban és teljesen díjmentesen** állíttatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

x Tisztelettel hívjuk fel az olvasó közönség szives figyelmét **Mezey Dezső** műlakatos és toronyórák lapunk mai számában közölt hirdetésére.

Igazságszolgáltatás.

Az anyós.

— Esküdtészeki tárgyalás. —

A szomszédos Bihar-Püspökiben érdekes kis paraszttörténet játszódott le a múlt évben. **Borbély Sándor** a múlt év tavaszán igaz szivű vonzalommal nőül vette **Tari Juliánát**, az özv. **Tari Sándorné** halovány, szép leányát.

Boldog szeretet lakozott közöttük mind egész aratásig, mikor az erélyesebb gazdálkodás okáért özv. **Tari Sándorné** állandó vendégül szegődött a **Borbély Sándor** házához. Lassacskán beköltözött véle a békételenség, a czivódás is a nyugodalmas, boldog fészekbe. Szaporodtak a durva lármás czivódások s végül is válás lett a vége. Egy zajosabb verekedés után hazament az asszony anyjához.

Borbély Sándor pitvarában kialudt a tűzhely s a kis házból kiköltözött a vidám, eleven élet. Tűrte ezt a gazda egyideig fájdalmas, nehezen eső makacssággal. Már biz' ő nem megy az asszony után. Nem ám a mig le nem bírja makacsságát az epekedése, meg az a színtelen nagy pusztulás, a mi az egész kis gazdaságát letarolta.

Igy történt hát, hogy augusztus 20-án kérés szóval állított be **Borbély Sándor Tari Sándorné** pitvarába az asszonyával való békülés okáért.

Kevésszavu, érzékeny, de jó végű jelenet lett volna ez, ha közbe nem lép **Tari Sándorné** durva gyalázkodással:

— Hát asszony kéne? Nem néked való portéka az kajla **Borbély Sándor!**

Veszedelemes nagy indulatával úgy fordult ki az anyósa kapuján **Borbély Sándor**, mint, akit kidobtak. Hire is terjedt aztán hamar, hogy megkövette **Sándor** az asszonyt, de az nem hajlik. Nem ám olyan könnyen. Szóhoz szó tapadva csufolkodó mesék kerelkedtek s **Borbély Sándor** úgy érezte, tennie kell valamit az asszonyért erőszakosabban. Január 11-én vasárnap reggel megvárta **Borbély** a templomba menő feleségét s a **Dézi Ferencz** háza előtt kérte, majd fenyegette az asszonyt, hogy jöjjön vissza az üres portára.

Az asszony vonakodott.

Ekkor ért **Kiss Károly** házához az esetről értesült anyós, özv. **Tari Sándorné**, ki **Kiss Károly**lyal együtt a kertbe menvén, rákiáltott **Borbélyra**:

Erre **Borbély** özv. **Tarinét** megragadta és a földre akarta teperni, de **Kiss Károly** és **Kanti Lajos** özv. **Tarinét** kezei közül kimentették. Özv. **Tariné** aztán a **Kiss Károly** udvarán át az utcára jöven, hazafelé tartott.

Borbély látván anyósa távozását, a **Dézi Ferencz** udvarára ment és azon át az utcára futott a forgópisztolyt előrántva, hátulról kétszer az anyósára lőtt. Az egyik golyó **Tariné**nak a nyakába, a másik jobb lapoczkájába furódott.

Később **Tariné** teljesen felépült.

A királyi ügyész szándékos emberölés kísérlete miatt emel vádat **Borbély** ellen s az ügyben tegnap volt a főtárgyalás a nagyvárad esküdtbíróóság előtt **Millye Gyula** táblabíró elnöklése mellett.

A tárgyalásról tudósítanunk a következő. Az esküdtészek így alakult:

Rendes esküdték: **Belezay Antal**, **Deák József**, **Jurieskay Zoltán**, **Balogh György**, **Erlieh Ignátz dr.**, **Ujváry Vilmos**, **Nagy Gyula**, **Wengärtner Andor**, **Hitter Sándor**, **Hermann János**, **Kató István**, **Vaszil György**.

Tegnap a bizonyítás befejezése után a tárgyalást mára halasztották.

Közönség köre.*

Nyilatkozat.

A nagyvárad papir- és könyvkereskedők együttesen elhatározták alkalmazottaik fölkerésére, hogy f. év jun. 14-től bezárólag aug. hó 21-ig üzleteiket minden vasár- és ünnepnapon egész napon zárva tartják. E megállapodásukat a következő saját aláírásukkal ellátott nyilatkozatban erősítették meg:

Nyilatkozat.

Ezennel kinyilatkoztatjuk, hogy üzleteinket f. évi június 14-től bezárólag augusztus hó 20-ig minden vasár- és ünnepnapon át teljesen zárva tartjuk.

Nagyvárad, 1903. május hó 20-án.

Iffy Berger Sámuel, **Boros Jenő**, **Csathó Gábor** és **Társai**, **Helyfi László**, **Láng József**, **Rákos Vilmos**, **Schönfeld Sámuel**, **Sebb Imre**, **Sonnenfeld Adolf**.

Helyfi László ur (különben korrekt uri ember) daczára ezen általa elfogadott s **becsületszavának** lekötésével sulyosított egyezménynek — üzletét folyó hó 21-én, vasárnap — nyitva tartotta s árusított. Ez eljárása nem szorul kommentárra! A jelen sorainknak a czéjja csak az, hogy elismerésünk s tiszteletünket fejezzük ki a többi kereskedő uraknak, kik **Helyfi László** egyezményeszerű eljárása daczára — az egyezményt nemcsak elfogadták, de meg is tartották. Hogy pedig a becsületszóval oly könnyen játszani tudó **Helyfi László** eljárása minő jogos és igazságos kritika gyakorlására hatalmaz fel bennünket, azt a higgadtan gondolkodó s a hecsületszó szentségét s horderejét jól ismerő t. közönség belátására bizzuk. Ohajunk, hogy a t. közönség e sötétes színben világló dolog megismerésével megbírálhassa, vajjon mely üzlet az, amelyet hétköznap is kerülni kell.

Végül egy megjegyzést. Mi nem mondjuk, hogy **H. L.** eljárása tisztességtelen, azt sem mondjuk, hogy az parasztos, nem, hogy ily kicsinyes anyagi haszon megszerzéseért történt egyezményesség s becsületszó elfelejtés nem honette dolog. Oh nem. Mi csak azt hozzuk a t. közönség tudomására, a mi való, igazság, s ami így megtörtént, s a kritika gyakorlása nem minket, de a mélyen t. közönséget illeti meg. Kivánjuk s kérjük, gyakorolja azt igazságosan és a tett színvonalához méltóan!

Még azt hozzuk szives tudomására a t. közönségnek, hogy t. főnökeink elhatározták, hogy megállapodásukhoz képest üzleteiket továbbra is egész napon át zárva fogják tartani tekintet nélkül arra, hogy **H. L.** ur nyitva vagy zárva fogja-e tartani üzletét.

Nagyvárad papirkereskedői alkalmazottak.

* E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget A Szerk.

TANUGY.

Tanoncmunka- és rajzkiállítás.

A jövő iparosai.

Megelégedéssel s büszkeséggel jártuk végig a folyó hó 20—21-én, tartott tanoncmunka- és rajzkiállításokat. Az előbbin 250, a másodikon mintegy 1000 fiatal iparos munkáját tekintették meg **Szűts Izsó** ipariskolai igazgató kalauzolása mellett az iparos mestereken és ipariskolai tanítókon kívül **Ragány János** kiállítási elnök, **dr. Radó Ignác**, **Stark Gyula**, **Stauber József** reáliskolai igazgató, **Bertsey György** ipartestületi elnök és még számosan.

Meglepő szép mintáikért a következő kiállítók nyertek jutalmakat, mely jutalmakat Ragány János kiállítási elnök szép beszéd kíséretében osztott ki: Poretnek Mihály kőműves 15 kor., Szodorai Tamás 10 kor., Hoffmann Gyula géplakatos 10 kor., Moró Henrik vasesztergályos 10 kor., Kovács K. cipész 15 kor., Boros Mihály cipész 10 kor., Bajó B. férfi-szabó 15 kor., Hurta Tódor férfi-szabó 10 kor., Biró J. kályhás 15 kor., Rajnak Sándor 10 kor., Hagyó Zs. és Popovits M. asztalosok 10—10 kor., Takta Béla kárpitos 10 kor., Fazekas György asztalos 25 kor., ezenkívül kisebb jutalmak is osztottak ki összesen mintegy 500 korona erejéig.

A kiállított rajzok pedig arról tanuskodnak, hogy a rajzoktatás reformja városunkban hálás talajra talált. A természet utáni rajzolás, a szabad ecset kezelés kiváló példáiban gyönyörködhattunk. Tíz éves fiúk Kovács László polg. isk. rajztanár vezetése alatt oly technikára tettek szert, mit néhány évvel ezelőtt még remélni sem mertünk. Jövő évben már az elemi iskolába is be lesz vezetve az új rajztanítási mód és mint értesülünk, Szűts Izsó igazgató, ki ez új iránynak hazánkban kezdeményezője volt, a tanonciskola és polg. fiúisk. rajzaiból egy gyűjteményt szándékozik bemutatni a minisztériumban, hogy az első két év sikeres kísérleteiről a vezető férfiak kellő tájékoztatást szerezhessenek és esetleg a rajzok jobbait más iskoláknak példaképpen sokszorosíthassák.

TAVIRATOK.

Szell Kálmán a helyzetről.

Budapest, június 22. (Saját tud. táv.) Szell Kálmán ma délelőtt az elnöki szobából jövet több újságíró és különböző pártbeli újságírók előtt a helyzetről és az ő politikájáról nyilatkozott. Kijelentette, hogy ő csak az esetben állott volna meg helyén szilárdul kitartva a passzív rezisztencia politikája mellett, ha pártja egységes erővel és türelemmel támogatta volna. De mikor az ingadozó bizalmatlanság folyton figyelmezteti az embert, hogy ha a bal lábán áll, álljon a jobbra, s ha meg a jobbon áll, a balra; majd meg a földet piszkálják a lába alatt, akkor állása nem lehet szilárd. Pedig ő ma is bizik politikájában, mert csak időkérdése volt az ellenzék kimerülése s október előtt bizonyára megoldást nyert volna a krízis, még pedig úgy, hogy becsületes alkut köthettek volna a nélkül, hogy akár az ellenzék, akár az ő politikája kudarcot vallott volna.

A függetlenségiek a bánnal szemben.

Budapest, június 22. (Saját tud. táv.) A függetlenségi párt nagy ellenszenvvel néz a Khuen-Héderváry miniszterelnöksége elé s csekély azoknak a száma, kik úgy vélekednek a pártban, hogy nem tekintve a személyét, foglaljanak várakozó álláspontot; mit hoz a bán Bécsből, milyen engedményeket és milyen programot. Általában a függetlenségiek a bán erőszakosságától tartanak.

A függetlenségi pártban elterjedt nézet, hogy a bánnal szemben merev ellenállást foglaljanak s Kossuth Ferencnek a katonai javaslatok visszavonásáról szóló indítványát csak a Szell kormányral szemben tartották fenn.

A szabadelpvűpártban általános a remény, hogy Khuen-Hédervárynak sikerülni fog a kabinet megalakítása, mert az ő-szabadelvűek támogatják, a disszi-

densek pedig nem állítanak akadályokat útjába.

A kabinet tagjaira vonatkozólag meglepetés várható. Más verzió szerint Láng kivételével a volt kabinet marad s az államtitkárok közül Wickenburg távozik.

Khuen-Héderváry gr. alkudozásai.

Budapest, június 22. (Saj. tud. táv.) Khuen-Héderváry ma a Nemzeti Kaszinóban kereste Apponyi Albert grófot, de itt nem találta s a képviselőházba hajtatott, ahol hosszasan tárgyalt Apponyival, majd Kossuth Ferenczet kereste fel és hosszas értekezés után ismét a szabadelvű vezető politikuskokkal tárgyalt. Kossuth Ferencz a függetlenségi pártkörben kijelentette, hogy egymást részletesen informálták s holnap ismét értekezni fognak, miért is holnapra összehívta az elnökséget.

Az utcái tüntetések epilógusa.

Budapest, június 22. (Saj. tud. távir.) Az egyetemi hallgatóknak a katonai javaslatellenes tüntetéseiről tárgyában az ügyészség most intézkedik. A rendőrökkel szemben elejtették a vádat, míg az egyetemi hallgatók közül 150-et vád alá helyeztek. A vádlottak között van Lengyel Zoltán orsz. képviselő is. A tárgyalásokra szenzáció várható.

Szerbia új koronája.

Páris, június 22. (Saját tud. távir.) Karagyergovics Arzen, Péter király testvére egy híres párisi ékszerésznél koronát rendelt Szerbia számára, mert a régi eltűnt.

Katholikusok és antikatholikusok összetűzése.

Páris, június 22. Tegnap különböző helyeken verekedések voltak katolikusok és antikatholikusok között. Brestben a tüntetők megkísérelték, a mint egy körmenet Lambezellesből visszatért, a pap kezéből a szentséget kiragadni. Az ezután következett dulakodásban tizenöt, leg-

nagyobb részben nők, megsérültek. Nantesben és Angersben is voltak jelentéktelen verekedések. (M. T. I.)

Merénylet a csár ellen.

Pétervár, június 22. (Saj. tud. táv.) A csár ellen ma egy csendőr tiszt egyenruhába öltözött ember gyilkossági merényletet követett el. Pisztolyból reá lött. Letartóztatták.

Lunyevicza testvérek temetése.

Belgrád, jun. 22. (Saját tud. táv.) Draga királyné meggyilkolt testvéreinek holttestét kiadták hozzátartozóiknak, a kik családi sírboltjukba eltemették.

KÖZGAZDASÁG.

A biharmegyei gazdasági egyesület új elnöke. A biharmegyei gazdasági egyesület július 17-iki közgyűlésén Markovits Antal választotta meg az egyesület elnökéül, ki a közgyűlésen részt nem vehetvén, elhatározta a közgyűlés, hogy Markovits Antal elnökké való megválasztásáról küldöttségileg fogja értesíteni; megválasztván a küldöttség elnökéül Száhlender Károlyt, tagokul: Pókay Dezsőt és Papp Imrét. A küldöttség tisztelegvén Markovits Antalnak és annak elnöke Száhlender Károly meleg szavakban hozta tudomására Markovits Antalnak, hogy a közgyűlés megválasztotta elnökké, s midőn a közgyűlés nevében szívélyesen üdvözölte, kérte az elnöki tisztség elfogadására. Markovits Antal köszönetet mondott a beléje helyezett bizalomért, midőn a közgyűlés határozata előtt meghajol és az elnöki tisztséget elfogadja, kijelentette, hogy kötelességének fogja ismerni az egyesület ügyeit teljes odaadással vezetni. Mi részünkről is szívélyesen üdvözöljük a Biharmegyei gazdasági egyesület új elnökét és működéséhez eredményt, sikert kívánunk.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Első nagyváradai gyári festékraktár!

Telefon 441.

Telefon 441

GALLOVITS I.

NAGYVÁRAD, Nagy-Teleky-utcza 532. sz.,
saját ház.

Legolcsóbb festékáru bevásárlási forrás.

Ajánl

száraz és olajbatört festékeket,

— firnisz, butor és kocsilackot. —

Bronzok, szobafestő és mázoló ecsetek és meszelők

nagy raktára.

272

Különösen nagy raktár szoba-padló lackokban.

A legújabb találmányu **LINOLEUM padló-fénymázt** van szerencsém a m. t. közönség b. figyelmébe ajánlani, mely igen gyors száradásánál, fényességénél és tartósságánál fogva minden más padló-lackot fölülmul.

812

A

„Nagyváradai hitelbank részvénytársaság”
működését Kossuth Lajos-utca 10.
sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása
könyveskékre és folyó számlára, mely
előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás
nélkül.

Váltók leszámítolása.

Előlegek értékpapírokra és áru-
készletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra
és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt érték-
papírok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u.
3—5-ig.

Az Igazgatóság.

A várad-velencei volt Weinberger-
féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takaré-
pénztárnál. 807.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint
egyeb butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa utca elején.

6449—1903. szám.

Hirdetmény.

Nagy-Várad város összes városrészére,
továbbá az idegen szálló tulajdonosokra
vonatközlőg kivetett s a végérvényesen
megállapított százalékban kivetett utadó
egyénekenkénti kivetési lajstromok az 1890.
évi I. t. cz. 23. §-a rendelkezéséhez ké-
pest a városi adóhivatalnál (régí városház
épület) és pedig az I. ker. Olasz város-
rész kivetése a 7. számú, a II. ker. Uj-
város és Külváros kivetése a 2. számú
és a III. ker. Váralja-Velence, Csillag-
város, valamint a Hegy község kivetése
a 4. számú hivatalos helyiségekben folyó
hó 22-ik napjától folyó évi július hó
7-ik napjáig terjedő 15 napi közszemlére
kitétik.

Miről az érdekeltek azzal értesítettnek,
hogy ezen egyénekenkénti kivetési lajstro-
mokat megtekinthetik s a netalán sérel-
mesnek tartott kivetés ellen felszólamlá-
sokat folyó évi július hó 6-ik napjáig
Nagy-Várad város közigazgatási bizottsá-
gához beadhatják.

Nagy-Várad, 1903. évi június hó 16.

Rimler Károly,
polgármester.

328.

3017—1903. T. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. járásbíró, mint telek-
könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Thury
Ignác végrehajlatónak kiskoru Pópa János
és társai végrehajlatást szenvedők elleni 5 kor.
tőkekövetelés és jár. iránti végrehajlati ügyében
a nagyvárad kir. törvényszék (a vaskóhi kir.
járásbíró) területén lévő Gyigyisény község-
ben fekvő a gyigyisényi 47. sz. tjkvben A I.
23—40. rsz. a. foglalt ingatlanból kiskoru
Pópa János és kiskoru Pópa Maresiant illető
felelő részre az árverést 789 kor. 50 fillérben
ezennel megállapított kikiáltási árban elren-
delte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan
az 1903. évi július hó 6-ik napján délelőtt
10 órakor Gyigyisény község házában megtar-

tandó nyilvános árverésen a megállapított ki-
kiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingat-
lan becsárának 10%,-át, vagyis 78 kor. 95
fillért készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42.
§-ában jelzett árfolyammal számított és az
1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt
igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt
óvadékképes értékpapírokban a kiküldött kezé-
hez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a
értelmében a bánatpénznek a bíróságnál elő-
leges elhelyezéséről kiáltott szabályszerű elis-
mervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes, 1903. évi április hó 18
napján.

A belényesi kir. járásbíró, mint telek-
könyvi hatóság.

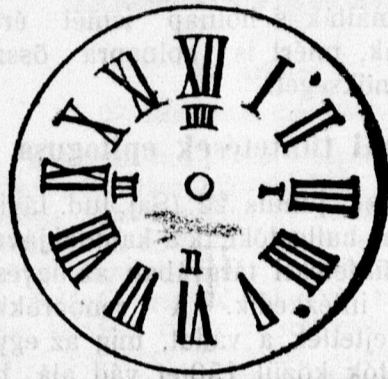
Petrovits Ferencz,
kir. albiró.

829

829

Számos kitiintetés!

Számos kitiintetés!

DADAY JOZSEF utóda

Mezey Dezső

műlakatos és toronyórás

Nagyvárad, Szent János-utca 320. sz

Van szerencsém a m. t. közönség b. figyelmét felhívni a mai kor igényeinek
teljesen megfelelő és a legmodernebből berendezett

műlakatos és toronyóra műhelyhelyiségemre,

hol több kiállításon kitiintetett szerkezett TORONYÓRAIM vörös fémből
készült főkerekekkel s a felhuzást könnyítő, a legcélszerűbb módon alkalmazható külön
mozgó orsókkal s a súlyemelő czinkezett vassodronyköteleket tartó vashengerekkel
és ingaszabályozó csavarokkal vannak ellátva.

KÉSZ TORONYÓRAIMNAK jótállás felelősség melletti felállítását is elvállalom
melyek pontos járásáért szavatolok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

MEZEY DEZSŐ,

műlakatos és toronyórás.

216

Első nagyváradai zálogház.

NAGYVÁRAD, KOSSUTH-UTCZA, a „Sas szálloda” kapujával szemben.

Pénzkölcsön 8°-ra.

Értékpapírokra és sorsjegyekre 8°-ra a legmagasabb előleget ad.

Már zálogban levő sorsjegyeket, vagy értékpapírokat kiváltunk
és olcsóbb kamatra magasabb kölcsönt adunk és kivá-
natra napi árfolyamban azokat meg is vesszük.

Mindennemű ékszerekre, ipari és árucikkre a legkisebb összegtől
a legmagasabbig legszolidabb feltételek mellett nyújt kölcsönt.

Visszafizetéseket a legkisebb részlettörlesztések mellett elfogadunk;
ugyszintén vidéki megbízásokat is elfogadunk s azokat pontosan elintézzük.

Értékpapírok, sorsjegyek és ékszerek nagy tételeinél
a legmesszebb menő kedvezmény biztosított.

Mindennemű ékszerek, arany láncok, arany órák, (különlegességek)
gyűrték s az ékszer szakba vágó mindenféle cikkek legolcsóbb bevásárlási
forrása.

Diskrét kölcsön ügyetek elintézésére a kapu alatti külön bejáratnál
külön terem áll rendelkezésre.

278.

Tisztelettel:

ELSŐ NAGYVÁRADAI ZÁLOGHÁZ TULAJDONOSA:

KLEIN M. és FIA,

Nagyvárad, Kossuth-utca, „Sas szálloda”
kapujával szemben, földszinti helyiség.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.